

ARADI KOZLONY

POLITIKAI, TARSADALMI és KÖZGAZDASÁGI NAPI LAP.

Szerkesztőség:

Az arad-osaudi egyesült vasutak postájában.
Bérmertelen leveleket csak ismerő kézről fogadjunk el.
Készíteteket vissza nem küldünk.

Kiadóhivatal:

Az arad-osaudi egyesült vasutak postájában van, hova a hirdetések, előfizetési pénzek és a kiadás körüli panaszok bérmertelenre küldendők.

Megjelenik hétfőn és csütörtökönként napokon

Előfizetési árak:

helyben: 12 kr.
1 évre: 12.- frt | 6 évre: 60.- frt
6 hóra: 6.- frt | 3 évre: 30.- frt
3 hóra: 3.- frt | 1 évre: 12.- frt

Hirdetések díja:

8 soros betűsor egyeztetés nélkül 6 kr., minden következőből 4 kr.
Bélyegdíj külön 80 kr.
Nyitászó ára 15 krajczár.

Még egy általános vita.

Budapest, decz. 3.

Nem új jelenség ez nálunk és nem élvezhetőbbé, sem jogosultabbá teszi az a körülmény, hogy a költségvetés egyes részterületein a részletes vita alkalmával egy új általános vitát indítanak meg. Mintha az általános vita keretében nem lenne elég terük a képviselő uraknak, hogy megszabadítsák szíveiket mindama szólási viselkedéstől, vitaközlési vágytól, mely benne felhalmozódott. Ez pedig onnan van, hogy nálunk az a rossz szokás uralkodik, miszerint a költségvetési általános vitát sürgetni használják arra, hogy minden képzelt dologról inkább beszéljenek, mint a budgetről: ha aztán valakinek mégis van mondani valója, vagy hiszi, hogy van, úgy azt a részletes vita folyamán érezteti meg.

Tegnap — jól kezdődött ez a két, — a részletes vita spanyol fala mögött való részletes általános vita kerekedett a miniszterelnökség részéről; generális vita oly értelemben is, hogy a ház összes generálisai, a három politikai párt tényleges vezetői, nagy, a részletes vita kereteit messze felülmutató beszédekkel tartották.

Ugron Gábor nyitotta meg a csatát egy felelet heves attackéval, melyben külső eszközeinek és forró temperamentumának minden előnyét játszotta ez a merész lovas. Kedvenc lova, ez a már fakulni kezdő szürke, melyet oly gyakran s oly elpusztíthatlan kedvvel hajszol, gyakran tett igen agasztó bakugrásokat, de a nyeregéből csak Horváth Gyula emelte s tüntette ki őt, a ki egy rendkívül sikerült improvizációban az ellenzők által ügött. személyes harcra egész illoyalítását és nyereségét feltárta; az ekként ugyszólván plasztikus bemutatott födétlen részlet a legszélső baloldali rohamlovagnak gyöngémegkente aztán a miniszterelnök a jókóró bottal, mire szokott bonhomiaival ismét lábára segítette a deliquent. Nyilván az Eötvös Károlyok és Károlyi Gáborok mintaadó vad ötletein följurjázott inspirációval halott-

nak mondta Ugron a miniszterelnököt s felhívta a szabadelvű pártot, hogy ne engedje őt árnyékot kísérteni, hanem temesse el. De rögtön megmutatta ez a halott, hogy nagyon eleven és erős; Ugronnak ezt minden tagjában meg kellett éreznie, mert hosszú rhapsodiájának egyetlen mondata sem maradt egészséges. Tisza Kálmán éles logikája és maró sattyója alatt Ugron, hogy a saját szólásmódjával éljünk, immár bizvást eltemetheti önmagát.

Apponyi Albert gróf nem oly heves, de nem is oly egyenes, mint Ugron. Ő is Tisza temetés-bemondóját játszotta ugyan, de ugyszólván nem mint becsületes tetemféreg, mely nem titkolja, hogy már alig várja a tetemet, melyre oly szórnyú éhes; hanem mint hiéna, mely mind en old a l felé — föl, le, jobbra, balra, — féltéken pillantva, ártatlan, panaszos gyermekhangon nyoszörög a reményelt tetemkoma helye körül. Ugron fellépése nyers volt, de loyális; Apponyi formában simulékony, de loyális. Vagy talán loyális eljárást az, és nem inkább olyan, mint a mit jezsuitának szokás mondani, midőn valaki így beszél: En határozottan nem helyesem a parlamentben az excessusokat és botrányokat, de meg vagyok győződve, hogy az abnormalis állapot nem szűnik meg addig, míg Tisza áll velünk szemben miniszterelnökként. Ha ez nem felháborítás; botrány folytatására, akkor Antonius sem izgatott, mikor a forumon tartott beszédében felsorolta a „becsület” férfiakat, kiket az azzal adni a nép boszujának. A mi Antoniusunk mindenesetre egyuttal a Brutust is játszotta, hiszen csak ma akarta halottá tenni a szenatusban Caesart!

Ily fegyverekkel soha sem lesz képes az ellenzők legyőzni a miniszterelnököt, ki éppen tegnap elég érzékenyen adta neki értésére, hogy még ől az öreg Tisza s elég egészséges, hogy még sokáig ne gondoljon a meghalásra és hogy kitartson azon a helyen, a hova őt a nemzet tulajdoni többségének bizalma alapján a korona bizalma állította s hol őt legkevésbé pólolhatnák ellenfelei, föltéve, hogy például Apponyi

megtenné ugyanazt a lépést, melyet volt fővoktára tett — Szilágyi —, ha Tisza távozott: Akkor azonban a nemesség grófnak jobban kellene uralkodnia szeszvedélyén s nem volna szabad elragadtatni magát a haragtól, ettől a legrosszabb tanácsadótól, hogy egyre nagyobb és agasztóbb oldalugrást tegyen a kormányképesség ösvényétől. Ha így halad, lassanként eljut a Budapest-belvárosi képviselő hamleti álláspontjához, ki, különben finom-műveltségű szellem és kedélyes ember, lényének egész egysége elveszti, ha Tiszát, éjjelienek lidérczét látja maga előtt, és Polóniust a háta mögött tudja, ki válaszóinak „népét” vezette hozzá és erre azt a jogot formálja magának, hogy zavart fantasziájának épp oly értelmetlen mint önkényes ködképeit kötelezőleg rákényszerítse. A miniszterprezidens valóban a parlamenti eszélelők titkos tanácsosa akar lenni?

A gyanusítás, mint ellenzői harcmodor. A „Pesti Hírlap” e szim alatt a többek közt a következőket írja:

Lehetetlen felháborodás nélkül szólni azon támadási modorról, melyet a függetlenségi párt részéről Orbán Balázs vitt bele a társaságba az a képviselő, ki a parlamenti vitaközös kifejezésének szótárát csak az imént gazdagította az „agyagyúsítás” szóval, első sorban felelős azon sértő gyanusításokért, melyekkel a ház egyik legrokonszenvesebb tagját, Horváth Gyulát illette. De fölépésének módjáról, a gyanusításnak mérgezet nyilait, melyeket a szabadelvű párt egyik legbámulóbb gondolkodásu tagja ellen küldött, alapjában véve az ellenzőknek mindazon elemi felelősek, kik hetek és hónapok óta teteszelegnek meguknak a parlamenti tanácsokhoz szinonimának aláírási részében. Kik az elvi diasztázis itörét a doronggal és a sárgbronggyal eserelték föl. Kik a személyeskedésnek és a személyes inszultusnak oly tért juttattak a parlamenti tanácsokhoz; minővel egyetlen európai törvényhozás sem bír. Mi több: a közvélemény felelősé teszi — és joggal — a parlamenti diskusszió ezen elvadásásáért a két ellenzőknek azon vesérférfiait is, kik nemcsak hogy nem stigmatizálták a pártjukhoz tartozó botrányhajászó elemek viselkedését, hanem hallgatagon fölborították azt a miniszterelnök személye ellen folytatott harcukat. Gróf Apponyi és Irányi azzal nem bontják

tol a szolidaritást, mely köztük a amaz elemek között tényleg fonnáll, hogy nem vegyülnek azok társaságába, kik a miniszterelnök s a szabadelvű párt fele a rendszeresen csapott zaj közben inszultuokat kiáltanak. A parlamentben való viselkedésnek ezen elhajlása egyenesen az ő haremmodoruk következménye.

A telekönnyvi betétek szerkesztéséről szóló, már szentesített új törvény 38. §-ában nyert felhatalmazások alapján kiadandó igazságügyi miniszteri rendeletek tárgyában Telesekly István államtitkár elnök leta alatt a m. hó 30-án és f. hó 2-án szaktanácskozások tartottak. A törvény 3 és 7. pontjai alapján, sürgős rendeletre van szükség az iránt, hogy mily eljárás követhető az esetre, ha a betétszerkesztések után a telekönnyvi hatóságok érkezett kérvényben, megkeresésben vagy az ezek alapján szóló okiratban nem a telekönnyvi betéteknek és az azokban foglalt részleteknek számaira, hanem a telekönnyvi szövegeknek és az azokban foglalt birtokrészeknek számaira történik hivatkozás és a mely a volt úrbíreseknek a tagosítás vagy úrbíri rendezés alkalmával közösen kiadott legelő, erdő és nádas illetőségek telekönnyvezetést tárgyasza. A szaktanácskozásban résztvettek: Ráth György kir. táblai tanácselőnök, Szabó Agoston kir. táblai bír., dr. Imling Konrad, Csathó Ferenc és dr. Hollerung Alfréd kir. táblai bírák, Köves György ügyvéd és Bíró Antal pestvidéki betétszerkesztési bíró. A szaktanácskozás az előterjesztett rendeleteket lényegileg helyeseknek találva, csak a részleteket illetőleg hozott módosításokat javaslatba. E rendeletek legközelebb kiadandók.

Országgyűlés.

— A képviselőház ülése deczember 3-án. —

I
A képviselőház mai ülését, melyben végül megszavazották a miniszterelnökség költségvetését, nagyérdeklődéssel szilágyi Dező nyilatkozata, melyel becsapta az ajtót bizonyos ellenzéki reménykedések és spekulációk előtt.

A többség részéről Perla és Elek és Busbach Péter nemcsak védelmezték a kormányt, de erőteljes, hatásos és a szabadelvű pártot felvillanyozó támadást intéztek az ellenzők ellen is. Perla, Apponyi liberálisizmusát és eddigi pályafutását és népszerűtlenségét jellemző csipősen, Busbach pedig kíméletlenül rántotta le a

leplet azokról, kik utcazi politikuskokhoz illő akciókban itt a parlamentarista nihilizmust képviselik. De a k o Pál sikerült beszédében kelt a kormány védelmére. P a z m á n d y Dénes az iránt nyújtott be határozati javaslatot, hogy Tisza számlója el a néki (Tiszának) megszavazott működési pótlékokat Orbán Balázs nemtelen és kvalifikálhatlan módon gyanusította és ragalmazta Horváth Gyulát, ki aztán az egész ház méltó felháborodása közt, melyet Orbán provokált, oly keményen és oly erősen torlotta vissza Orbán otrombaságait, amindhöz hasonló példa alig fordul elő a házban.

Orbán csujtva hallgatta Horváth Gyula menyörgészert, felháborodott szavai a válaszul el kezdett melegeződni, mely szavai a mily bizonyosságot tesznek lellemi ügyfogyottságáról, épp úgy provokáltak erős, megtorló köbeszólásokat. Az elnök is mérgőndő elmarasztaló véleményét Orbán beemérlő szavaira, ki aztán némán és tehetetlenül ledlt.

Most Herma Ottó szólalt fel a csipőkdel kezdő Szilágyi Dezőt, a miért a kabinetbe lépett, hypokriszissal rádolva őt; majd egybek közt szóba hozta azt is, hogy a tavaszi zavarások alkalmával a nép közö való lövetéséről volt szó, mire a l n ö k óriási derültséget kelte, azt jegyzé meg, hogy igen is, szó volt lövetésről a nép közé — de vizipizus k a v a l.

Ekkor aztán szót emelt az egész ház feszült várakozása közt Szilágyi Dező igazságügyi miniszter s tartó! Hermannek egy oly sippikát, melyet ez nem fog egyhamar elfeledni. Szilágyi négyezer ismételt szolidaritását az özkormányfánnyal; nyilatkozott a kabinetben és a többségben való helyzetéről, hangelyosva emelk ki a liberális és a nemzeti politika követésének szükségét, melynek alapján ő a az egész kormányt áll. A többség gyorai lelkis helyeslésekkel és harsogó éljenzéssel fogadta Szilágyi nyilatkozatát: Herma n újra szót kért, Szilágyi újra nyilatkozott a két fokozottabban tetszenyilatkozatokat arattot, melyek konsternáltak a méréséket ellenlétek.

Erre egy-két rövid felszólalás után a költségvetést a ház megszavazta, a határozati javaslatokat mellőz. A rendelkezési alaplál Kovács Albert becsélt bizal-

Az „ARADI KOZLONY” tárczája.

(Deczember 5.)

A merénylet.

— Politika dráma; édes álmodta Kaas Ivor bárd. —
I. kép — telenség.

(Szinhely egy trafik: a Sándor-utca sarkán)

Előszó: A holnapi nap megboszulja a honhazát: 25-ik §-ért. Amiért „Heccz-gróf” hiába fáradozott, azt megselelszik a bomba. (Sötéten): Tisza Kálmán nem fog ma beszélni. (Megtölt egy tubákos pikszist szegedi paprikával)

A muzeumsarki rendőr: (aki a monologot hallotta, belép. intó hangon) Ne tessék bolondozni s különösen ne tessék ilyesmire gondolni!

Másik szövegek: (mélatlankodó hangon): Hát minek tart minket. András bácsi? Csak talán nem nyihilistáknak? Tisza Kálmán mindig itt vásárol tubákat. Ebben a bombában pedig paprika van, s ha megpukad — nem András bácsi, hanem a bomba — Tisza Kálmán tüsszeneni fog álló két óráig, s azalatt Polónyi és Ugron ellenmondás nélkül elfogadják a miniszterelnöki székot.

A muzeumsarki rendőr: Vagy ugy! A tüsszenés csak használhat az egészségnek. (A sarokkőhöz támaszkodik és elalszik.)

Összeszküvők kara: Tisza Kálmány, Tisza Kálmány Amit tétél, csupa armány. Holnap lesz a boszu napja Honarulás jutalmát kapja: Nem használ már a taktika, Megdönt téged a paprika.

II. Kép — telenség.

Kaas Ivor (jobbról jön, karbonári köpenyt és detto kalapot visel): Bejártam a beivárost egy vezércikkhez való eszméért, de nem találtam semmit. Az utolsó eredeti ötlet, mely itt napvilágot látott, az volt, hogy Engem választottak meg Deák Ferencz kerü etében. Ezt már nem lehet tulli-czítani.

Polónyi (balról, Verhovay süvegét visel): Matlekovics már nem gyakorol vonzerőt, Kókán elkopott, új témát nekem, új anyagot a háa megmentésére!

Összeszküvők kara: Tisza Kálmány, Tisza Kálmány Amit tétél csupa armány. stb. Kaas: Mi zeng ily édes dalokat, Oly késő éjszakán? Polónyi: Nokedl szől e mentő dal Oly drága honhazám

Összeszküvők kara: Nem keil nekünk gyilkos kés, Egy pukkanás, egy tüsszenés S meg van oldva a kérdés: Tubak helyett paprika Ez az ellenzéki taktika.

Kaas: Barátaim, földieim, elvtársaim! Nem mintha sajnálnám a tubáknak költségét hazám megmentéséért, de mit szól majd hozzá az utókor? Mit szól majd a 48.000 olvasó, aki naponként vezércikkeimben gyönyörködik?

Polónyi: Mit szól majd a kliensék serege? Thaisz exfokapitány? Mit hívemnek hiva, a nagy Kókán?

Kaas és Polónyi (az összeszküvőkhez.): Oh mondjatok le, mondjatok le Paprikával ne tétlécetek tele Ezt a pikszist!

Összeszküvők (zokogva): Meghatotn melyen az intő szó Legyen hát ugy, na jól van jó, Amint ti kívántátok!

III. Kép.

Polónyi (otthon a tükör előtt) Hallod-e Géza mégis csak fene gyerek vagy te! Mi lenne a magyar parlament méltóságából, ha te nem lenditénél néha rajta? Most pedig el a képviselőházba egy kis heoczet rendezni.

IV. kép.

Kaas Ivor (a mérsékelt ellenzők viharos tesszé mellett szónokol): Ha a miniszterelnök urban csak egy csepp hálérszet, egy csepp tapintat van, akkor rögtön ott-hagyja a bársonyszéket és engem kinal meg vele. Mert én mentettem meg életét! Dynamit-merénylet volt ellene tervezve. Sötét éj — 25. paragrafus — fanatizált ifj — szemüles újságíró — 48.000 előfizetés — vezércikk. — Éljen Apponyi. (Görög tűz. Óriási kacagás a kormánypart padján.) (A függöny legrául.) Columbus.

Műkedvelő fotografiai kiállítás Budapestben.

A Magyarországi Kárpát-egyesület Budapesti Osztálya 1890 évi április hó 20-tól május hó végéig műkedvelő-fotografiai kiállítás helyiségül a Képzőművészeti Társulat (Műcsarnok, Andrássy-ut 69. sz.) első emeleti terméit sikerült megnyernie. A kiállítás — már az eddigi jelentésekéből ítélve is — igen érdekesnek és tanulmányosnak ígérkezik. A különféle amatőr-fényképek kivül (ideszámitva a táj-, arca- és csoport-képeket, valamint a momentfelvételeket is stb.) lesz egy külön tudományos osztály

és egy külön osztály a szaktográfok tájképi részére, vegül szintén egy külön osztályban lesznek kiállítva a különféle készülékek, eszközök és szerek. A kiállítást rendező bizottság elnöke W a r t h Vincze dr. műgyógytani tanár, alelnöke B o h u s László orsz. képviselő. A lapunkhoz is megküldött programmból közöljük a következőket:

A kiállítás czélja: megismertetni a magyarországi amatőrfényképezést s az egyes általánosan az ország nevezetesebb és szebb tájképeit, a geologiai, archeologiai vagy más tekintetben érdekes részleteket, a különféle népviseleteket, a firdőket, a nevezetesebb épületeket stb., bemutatni a különféle módszerek útján elkészített képeket, a fotografálás szükséges készülékeit és szereket. Czélja továbbá a tervben levő állandó magyarországi tájképek készítéseket összegyűjteni, a műlést némesíteni.

A kiállításban résztvehet minden magyarországi műkedvelő fotografus (férfi és nő) bármennyű fényképpel és szercével, szerezett fényképek kizárásával. Szakfotografusok külön osztályban állíthatnak ki magyarországi tájképeket, népviseleteket stb., de arcképeket nem. Különdiek szintén résztvehetnek a kiállításban magyar tárgya vagy tudományos érdektű fényképpel. Magyarországi, valamint külföldi gyárosok és kereskedők kiállíthatnak mindentféle, a fotografálás szükséges készülékeket, szereket, könyveket.

A kiállítás hat osztályra oszlik: I. o s t t á l y: Tájképek, Műépületek, Népviseletek. Arczképek. Csoportok. Tanulmányok. Genréképek. Allatok. Csöndélet. Moment-felvételek. Stereoskopképek.

II. o s t t á l y: Astro- fotografia. Mikro-kopi és Mikro-fotografia. Klinikai, természetrajzi képek és egyéb tudományos felvételek stb. A fotografálás történetére vonatkozó képek és készülékek.

III. o s t t á l y: Mesterséges világitással készült felvételek. Reprodukciók. Nagyítások. Projekciós képek. Gúpek és egyéb ipari tárgyak felvétele. Interior-képek. Fars, üvegre, vaszorra, porozellánra stb. átvitt fényképek.

IV. o s t t á l y: Különböző negatív és pozitív eljárási módok. Fénynyomatok. Heliogravura.

V. o s t t á l y: Szaktográfok ki-

állítás. Tájképek. „Népviseleti” s népéleti, általában mindennemű etnografiai képek, Sokszorosítások. (Arczképek ki vannak zárva.)

VI. o s t t á l y: Fotografiai készütlékek és segédeszközök: Különbéle kamarák. Altványok. Laboratoriu- berendezések. Objektívek. Lenoszok. Moment-szarak. Sciop-típusok és nagyító készülékek. Mesterséges világitásra szolgáló készülékek. Stereoskop-készülékek. Teljes amatner felszerelések Szár- rászárók. Pozitív és negatív papírok. Kartonok. Albumok. Képkarok stb. Fotografiai irodalom.

A bejelentés minél előbb, de legkésőbbben 1890 évi január 31-ig a kiállítás titkárhoz K a l e o s i n s k y Sándorhoz (Budapest, Földmérésé gyi miniszterium, földszint 4. sz. a.) küldendő be. Bejelenté- ivek a titkári hivatalnál kaphatók. A bejelentéssel a térdijnek legálább a fele bektü- lendő, (ezim mint font.) míg a másik fele a kiállítandó tárgyak bektüldésekor fizetendő.

A kiállítási költségek egy részének fedezésére, a műkedvelő-kiállítók minden négyzetméter falterület, asztal-, vagy alaptáblát után 2 frt térdiját, diapozitív képeknek való terület után 5 frtot fizetnek. A szaktográfok négyzetméterenként 4 frtot, gyárosok és kereskedők négyzetméterenként 10 frt térdiját fiz tnek. Egy fél négyzetméternek kisebb területet egy fél négyzetméternek fognak szamittatni. A műkedvelő-k állító írásbeli kérvényére a kiállítás rendező bizottság esetleg térdijkedvezményt is engedélyezhet, különösen azon esetben, ha a kiállítandó tárgyak nagyobb hasznára válnak. A kiállítandó tárgyak 1890. évi március 15-étől március 31-ig a kiállítás helyiségébe bérmentesen küldendők be. (Csim: A műkedvelő-fotografiai kiállítás rendező bizottságának, Budapest, Andrássy-ut 69. sz. műcsarnok.) Ha a kiállító a bejelentés alkalmával a térdiját nem fizette be egészen, a hátralévő második részlet a tárgyak bektüldésekor a titkárnak bejelentő iv is a kiállítandó tárgyak oda és visszaszállításai költségei a kiállítót terhelik. A kiállítás helyiségébe bérmentesen küldendő a nap alatti tárgyak visszaszállításáról gondoskodni tartoznak, különben a M. Kárpát-Egyesület Budapesti Osztálya tulajdonába mennek által.

matlansági állapontokról, mire T i a s a egy helyreigazító észrevétele után e tétel is megzavarlatott.

II.

Az ülés kiemelkedő momentumát: Szilágyi igazságügyminiszter nagyhatalú felzárkózását közzé teszi a következőkben: Szilágyi Dezso igazságügyminiszter: T. ház! (Halljuk! Halljuk! Felkiáltások jobbfelől: Helyre! Helyre!) Azon felzárkózás után, amelyben a t. képviselő ur a tárgyalásokat jellemeni akarta, egyszerűen személyre is ezült, legy-n szabad nekem alapszemlére azon a hangon, amelyen ő szótól megmondani meggyőződésemet s azt hiszem az ország tetemes részének meggyőződését. (Halljuk! Halljuk! jobbfelől.)

Ha a t. képviselő ur ily dognatizmussal és elbizakodottsággal, (Igaz! Ugy van! jobbfelől.) a minővel (Zaj, mozgás széles-bátfelől.) Halljuk! Halljuk! jobbfelől.) azt még senki sem tette, azt mondta rám, hogy hypocrisia az, midőn azt mondom, hogy politikai integritásom teljes jellememről lép-e a kabinetbe, est hypocrisisnek, annél-ova valótlannak nevezi. Láttam én az ő beszédében egy jóval nagyobb hypocrisi-át, a mit akkor tanusított, a midőn azt ki-fejtette és magáról állította, hogy ő objektív alapon akarja a parlament normalis műkö-dését megállapítani. (Igaz! Ugy van! jobbfelől.) Zajos ellomondás jobbfelől.)

Ha van hypocrisis és szűleles, küllö-b-ség a való és az előíteltetett közt; az a fel-főzés, az a nyilatkozat, melyet a kép-viselő ur tett az. En — és azt hiszem mindnyájan — a t. képviselő urat meg-kínáljuk a parlament normalis működésé-vel. (Ugy van! jobbfelől.) és én meg-mondom, hogy meggyőződésem szerint mi az a normalis működés Halljuk! Halljuk!)

Itt áll az a kabinét. Hogyan léptem be, arra később fogok rá térni. Minden egyes irányzatba a politikának megmondja, miként gondolkodik Magyarország konkrét feladatai felől; megmondja a reformokat, megmondja az arra vezet és által javaslatba hozandó eszközöket. (Helyeslés jobbfelől.) sőt megmondja azt is, hogy Magyar-ország politikáját másképp, mint szabadalvú szemlében vezetni nem lehet. (Zajos helye-slés jobbfelől.) Megkínáljuk a t. képviselő urat, hogy a javaslatok, reformok az általános vezetés és azon tettek fölött, melyek a kabinét tettei és melyekét szolidaritert felől (Zajos helyeslés jobbfelől.) — én is, mint a többi — (Zajos helyeslés jobbfelől.) a képviselői kormány alapevei szerint megkínáljuk mondom, hogy ezek alapján felmadjon meg bennünk, (Ugy van! jobbfelől.) hogy kimonddt szavaimból, tett tanepélyes ígéreimből, követeléseket for-maljon hozzánk és hozzám, és ha látunk ma-radunk, ha megsegítjük, ha azokat el-magyarozni akarjuk: akkor beszéljen hypo-krisisról. (Ugy van! Ugy van! jobbfelől.) De előre hirdetni akarja a typokrisist, előre mindentudónak és csalhatatlannak állítani magát oda, szíveket és veséket vi-szítani és ezen az alapon mindjárt el isételni, (Ugy van! jobbfelől.) és azt állítani, hogy a lehető legjobb esetben jár el. (Derültség jobbfelől.) és a parlament normalis műkődé-sének alapjait akarja lerakni; és ha nem a legesetesebb illuzió, akkor a legna-gyobb hypocrisia. (Hosszantartó zajos helye-slés jobbfelől.) Azt mondja a t. képviselő ur a kormány ellen, hogy annak eljárása az ellenzék iránt ez: üldözni és kizárni a közletről. En még hozzáfűzök egyet, s mit ő nem mondott, de azt hiszem, benne volt a gondolatában: kizárni azon egyenletes, igazságos, jót kony működéséből a kormányzatnak vagy megacsonkítani abban, melylyel a kormány az ügyek inté-zésénél minden állampolgár iránt egy ránt, pártlál és nélkül tartozik. Ezzel tettettél vá-domi de hat, ha nem akarunk alapítlan vádakat felállítani, ha nem akarunk hypo-krisist lenni, hanem vádjaink okát és alap-jait is megnevezni és megmutatni tények-ben: méltóztaték volna tényeket felhozni akár ellenem, akár t. társaim ellen. (Ugy van! jobbfelől.) Egy hang balról: A jó-vőre? En ama t. képviselő társamnak, a ki közbe zólt és mindenkinek ez-n a túló oldalon azt mondom és felhívom őket, va-gyék szavaimat teljes értelmükben, mert én, mint a kibocsátott váltót, ezekért is a legu-tósbóttig felelek. (Helyeslés jobbfelől.) — hogy én a reám bizott kormányzati ha-talmat minden esetben pártatlanul gyako-roltam és akarom gyakorolni, és tudom, hogy kolleagim is. (Zajos helyeslés jobbfelől.) Bezzárunk est semmiféle elnézés és gyen-geség nem br. at arra, hogy akármily kö-vetelődéssel kimonddt ily általános vadat nem visszatartás nélkül, de a legérlelye-sebb vizsgálatás nélkül elhall assunk. (Za-jos helyeslés jobbfelől.)

Megmondom a parlament normalis működésére néve meggyőződésemet. (Hall-juk! Halljuk!) Itt állunk Joga van a kö-vetelődéssel töltni számon kérni, mit akarunk. A kormány, a képviselői kormány forma elve szerint, az ország ügyei inté-zésében a vezető, tehát tartozik nyilatkozni egy a politikának általános irányára, mint azon konkrét feladatokra néve, a melyeket való-sítani akarja, és az eszközökre néve és, a melyek ezt valószínűleg akarja Ennek egyik, mondom, egyik kifejezője a budget mely a ház tárgyalása alatt van. szamszerű kifejezését foglalja magában annak, hogy minő eszközökkel, minő módon, minő irányban akarjuk Magyar-or-szág nagy problémáit ebben az évben meg-oldás elé vinni. (Ugy van! jobbfelől.) Midőn midő az egyes társasáknál nyilatkozom és ha a t. képviselő urak élnek azon joggal, a melylyel teljes alaposággal hiszem, hogy élnek, mert a multban — értem azon rövid mulatam, a midő azt írtok — élték addig is, hogy számon kérni minden egyes tárza-nát a reformokat, azok alapját és szelle-mét számon kérni a kormányzati ág ve-

zetését, a mit tettünk és mulasztottunk és ha akkor nyilatkozunk, a mint hogy hiteleségünk nyilatkozni, bírálatot is mond-hatnak fölöttünk, véleményét, követeléseket is formálhatunk irányukon.

Eldönthetik aztán azt a nagy kérdést, a mely mint egy egyoldalú kértely itt legeg-bben a teremben, hogy megfelele a kor-mány a parlamenti kormányforma azon alap-elveinek, hogy mint kabinét egysége poli-tikát kell követnie, szolidaritás felelősség alya alatt, (Élnek helyeslés jobbfelől.) valamint meggyőződésem t. kollégáimról és határo-zottan mondom magamról is, hogy semmi-nemü kérdés elől ki nem térünk, hogy az adott szót be kell váltítani, nyilatkozni fogunk. Ez a tárgyalások normalis menete. A tárgyalások normalis menetéhez tartozik azután az — és ez ellen én nem szólok. — ha a legerősebb, a legszilárdabb tamadások történnék elennünk, ha a legerősebb felszó-lások történnék is mellettünk, mindig alap-ul véve azt, hogy azon elvek és azon irány, melyet megjelöltünk és melyet képviselünk, melyen állunk, vagy bukunk, (Általános élénk helyeslés.) vajjon bírja-e ennek az oldalnak, az egész pártnak, melyre támasz-kodunk, vagy, a mint éppen nem lehetetlen, egyes részben az ellenzéknek helyeslést; és ki is fejezhetik azt, vajjon veszedelmcs-e, rossz-e az a politika és meg is vizsgálhatják, vajjon a tettek megfelelenek-e a szavaknak a kormányzatok általános vitelére néve is. Mondom, ezen az alapon tüközhetünk tüze-sen és beismertelhetünk a viták szilaj for-gószelvébe, de sohasem normalis tárgyalás az, soha nem normalis alapja a parlamenti el-lenőrzésnek az, ha mindent nem támaszko-dunk, mindezt be nem várjuk, hanem pusztán feltételezések és jövőndívek alapján hipokrisissal vadolunk. (Élnek helyeslés jobbfelől.)

Nem én félek a küzdelemtől, t. kép-viselő társam. Ezen az alapon, ezen korlatok között, az egyedüliek között, melyeket a képviselői kormányforma ismer és megkö-vel, felajánlom a normalis tárgyalást és ennek keretében felajánlom a legesetesebb, a legerősebb küzdelemet. (Élnek helyeslés jobbfelől.) Enyit általaonosságban.

Es most, t. ház, miután már felszóla-ram, attérek arra, a mi felzárkózom tulaj-donképeni indoka, (Halljuk!) t. i. helyze-temre a kabinétben és e pártban, a mely-nél tagja vagyok, a szabadalvú pártban. (Halljuk!) Először is, én nem hypocrisis alapján jutottam ide, (Helyeslés jobbfelől.) mert hivatalom mindenki, hogy arra néve, hogy én miképp gondolkodom, miképp fogom fel azon gyakorlati problémákat gyako-rlati feladatait a magyar nemzeti poli-tikának nyilatkozom nem egy helyen. n m egy ízben választottam előtt, annak a párt-nak az értekezletén, a melyhez tartozom, (Helyeslés.) választóimhoz intézett nyilt le-velemben. Mindezek nyilvánosságra voltak szava és élje kerültek. Nyilatkozom oly határozottsággal, oly részletekkel, hogy többt tölem semmiféle oldalról sem kíván-hatnak. (Élnek helyeslés jobbfelől.) Ezen nyilatkozatom mellett maradok ma is. (Ál-talános helyeslés.) S a mit azóta történtek, csak megerősítenek abban, hogy én ezen nyilatkozatom irányában, becsületesen meg is maradhatok szolidaritásban a kabinéttel. (Helyeslés jobbfelől.)

A multa néve t. ház, midőn ide léptem, sem nyilatkozatot nem tettem és mondatom, soha senkinek eszébe nem jutott abb-n kétkedni, hogy semmit azon elvekből, a mit én a reformokra néve a multban hirdettem, sem szépitni sem visz-szavonni, s-m változtatni nem akarok és nem fogok. (Helyeslés.) Meggyőződésem lényeg-ét ide hoztam és merem megmondani, hogy az a meggyőződés, a melylye ide jöt-tem, nem idegen, nem szűfelföldellen ebben a pártban. (Élnek helyeslés jobbfelől.) Es t. képviselő társaimon leges egyenes a sor — s erre nem én jövisítom fel őket, ez az ő joguk, sőt a parlamenti élet törvénye és én csak egyenes-n kérom arra: ellenőrizték, ugy lesz-e, megfelele-e ezen nyilatkoz-a-tonnak. (Élnek helyeslés.)

Azután pártunkon kívüli állásomból léptem én ide. (Igaz! Ugy van!) minden kötele-ségnek, a melyt a legközelebbi igény for-malhatott hoztam, igyekeztem megfelelelni és most, midőn itt vagyunk ebben a kabinét-ben és itt van ez a párt, a mely a kabine-tet azon az alapon, a mint a kabinét kifej-tette Magyarország jövő politikáját, a nemi-zeti politikának főbb elveit és irányát, azon gyakorlati feladatoknak egész sorozatát, amelyeket meg kell nevezni, hogy érthető legyen s hogy becsületesen lehessen egy-pártúak és az országnak támogatását fel-hívni, ezen az alapon támogat bennünket a párt (Ugy van! jobbfelől.) s reméljük — és erre törekedni fogunk — hogy az ország támogatson. (Élnek helyeslés jobbfelől.)

De nem jött — legalább itt — kife-jezésre azon feltételezés, egész nyíltan mon-dom meg, hogy én hátsógondolatotl jöttem be akár az országgal szembe is; mert bármennyire nem tartom magamat nagy embernek, annyi politikai jelentőséget még is tulajdonított magamnak, hogy teljes őszinteséggel tartozom az őrs aknak és tel-jesen félis megállással a kimonddt szónok. (Élnek helyeslés jobbfelől.)

T. ház! Azt senki sem tette fel rólam és ha kifejeztették volna, megvaló-m általán is felemeltetett volna és indignációval utasítottam volna vissza, hogy én itt — mint arról az oldalról jött — de csak tré-fás, szerföltött izléstelen — közbeköltés monddta. valami trójai lónak vagy a trójai ló belsején k szerepre vállalkoztam volna. (Közbekiáltás a baloldaltól: Császár monddta!) Mondom csak közbekiáltás volt, magam sem vettem komolyan, talán azon képviselő ur sem vette komolyan — azt hiszem — s azért csak azt mondom rá, hogy izléstelen, lyesmestem ott, sem itt, sem inost, sem jövöben senki rólam, azt hiszem fel nem tess és feltenni nem fog. (Igaz! Ugy van! a jobb- és baloldalon.)

Tehát röviden összevonva: azon az

alapon, a mint már bator voltam megemli-teni, én t. képviselő társam megkínálom s magam r ezéről a parlament normalis mű-ködésével s ebben a normalis működésben magamra néve, de meg vagyok győződve, t. kollégám is magukra néve tettét válto-zatlan szabálynak tekintünk. (Halljuk! Halljuk!) Az egyik az, hogy érdem és támo-gatást, fenntartást ebben a helyzetben csak azon az alapon keresünk, a mely alapon nyíltan meg lesznek jelölve s a melyek azon elveket és felfogást foglalják magukban a miként mi az ország ügyeit vezetni akarjuk. (Zajos helyeslés a jobboldalon.)

A másik pedig az, hogy megint — nem eltérve a parlamenti kormányforma el-veitől, hanem ezen forma fogalmának megte-velőleg — közösen elhatározzuk rendezab-bi lelk és politikát t. mindnyájan szolidaritás felelősség alatt állunk és azt teljesen ak-czeptáljuk. (Élnek helyeslés jobbfelől.)

Ezek azok t. ház, miket mondaní akar-tam. A teltt különben elloгодom. (Zajos helyeslés és élénk ajánzás a jobboldalon.) Herman Ottó főértekt szavait hely-raigazítja, meggyízi, hogy az igazságügymi-niszter ur a védőbírában a miniszterelnök ur ellen beszélt és szavazott a zait megis belpélt a kabinétjébe. Az egyenes utat nem illyennek ismeri a szó. Azt a főelőít-tust nem helyesli, hogy az ellenzék a pa-ragrafusok útjára kövesse a kormányt, mert az ellenzék az egész politikai közülettel tartozik rára.

Szilágyi Dezso igazságügy miniszter: T. ház! (Halljuk! Halljuk!) Mindenek előtt legyen meggyőződve a t. képviselő társam, őt a paragrafusok terére csábítani én nem akarom. (Derültség a jobboldalon.) Mind annak, a mi itt előterjesztésképp szerepel, háttérét az összes közélet s annak összes állapotaí és viszonyai képezik. (Helyeslés a jobboldalon.) Es nem én vagyok, a ki azt mondom, hogy a budgetnél csak számokról kell beszélni. Hiszen a számok csak arith-metikus kifejezési azon állapotoknak, a mely-lyek vannak és ezen állapotok a megelőző események és tényezőknek eredményei, és a következő eseményekre alapot szolgál-tanak. (Élnek helyeslés jobbfelől.) Mindezt felőlteni a vita körében én helye-nek tar-tom, de épen azt nem tette a t. képviselő ur, hanem a hypocrisisról való dogmatikus elmékedéssel a dolgot elintézték láta. Ez az egyik.

A mi pedig az egyenes utat illeti, ab-ban nem értek egyet t. képviselő társam. En a védő-vita alatt igenis megtámadtam a t. miniszterelnök urat. Helyes. Igen is ellene szavaztam, két lényeges nagy alkal-ommal és én azt tartom egyenes utnak (Ugy van! Ugy van! a jobboldalon.) Ellene beszélt, de nem személyesen támadtam meg, hanem azt a javaslatot (Ugy van! Ugy van! a jobboldalon, zaj) és az ezzel kapcsolatban levő általam kifejtett politikát is megtámadtam, és annak a mit mondtam — már tehetőségem szerint — súlyt adtam szavazatommal is. Ez nézetem szerint az egyenes ut (Ugy van! Ugy van! a jobboldalon) Görbe uton csak akkor járnék, ha most, mikor itt ülök és az a kérdés vagy egy hasonló kérdés újra előjönne, akkor már nem azt mondanám, amit ott mondtam a-ha nem mást (Ugy van! a jobboldalon) és ak-kor már nem ugy szavaznék, ahogy meg-vagyok győződve, hanem másképp. (Általános élénk helyeslés.) Csak hogy reménylen, ez nem fog előjönni.

Horánszky Nándor. Jönni fog. Szilágyi Dezso igazságügyminiszter: T. képviselő! En a jövőndílemben versenyt nem folytatok, de aban aztán meg vagyok győződve, hogy mind a ketten egyenes ut-nak és loyaltásnak csak egyet tartunk, t. i. ha megmondánám véleményemet a kor-mányban és ha ezzel megükná-n és lényeg-s kérdés volna, kilépnék, beszélnék ellene és szavaznék ellene. Ez volna az egyenes ut és ebben köztünk nincs különbség. (Ugy van! Élnek helyeslés a jobboldalon. zaj! Halljuk! Halljuk!) Hanem t. képviselő társam felfogása az, hogy mert én egy nagyon momentumos ügyben ellentétes alapon áll-tam, ellene szóltam, ellene szavaztam és megkötölté volna azt, hogy felszólíttatva a legilletékesebb helyről, megkerestem azon alapot, a melyeken Magyarországon a nem politikát meggyőződésem szerinti jövöre fol-ytatni lehet és ha arra néve meg tudunk egyezni főb irányokban mindabban, a mi a parlamenti kormányra lényeges, hogy én azért mert egy kérdésben — nem egyben, de igen sokban — különböztem és ellene szavaztam, ha az az én meggyőződésem, hogy ezen az alapon üdvös és felelősségem által is fedezett politikát folytatunk, hogy arra az utra lépessék (Ugy van! jobbfelől.) az összes ország ellenőrzése és felelős ségi felügyelete mellett: ezt már én nem tartom egyenes utnak, hanem gyenge és nézetem szerint fonák és épen a képviselői kormány alapelveivel összeegyeztethetlen tévedésnek tartom. (Hosszantartó zajos hely-eslés és élénkezés jobbfelől.)

Az osztrák budget. Az osztrák kép-viselőház keddi ülésén a pénzügyminiszter benyújtotta az 1890-iki állami költségvetés és a pénzügyi törvényjavaslatot. Az összes költséglet: 545.476.660 forint, a fedezett 546.418.447 frt, a többség tehát 942.877 frt. Az összes költséglet az idelehez képest 5.439.776 frttal emelkedett. Az 1889-iki szükséglethez még az inségesek segélyezésére és a jazló-kezesi vasút árítására szükséges póthitele-tet hozzászámítva az előirányzott szükséglet tényleg csak 3.487.574 frttal magasabb, A költségvetés kiadásai részének tételait megvilágítja, kifejtette a miniszter, hogy a közös ügyek részére előirányzott összes kö-séglet 99.787.549 forint, tehát 4.888.463 forinttal alacsonyabb az 1889-iké. A bel-ügyminiszterium 413.443 frt, a honvédelmi miniszterium 3.188.341 frt több kiadást igényel a L ndwehrnek új fegyverekkel való felszerelése, az élelmiszeri árak felemelése

következében a kultuszminiszter 767.851 frt és a pénzügyminiszterium 549.783 frtnyi költségvetést mutat. A kereskedelmi miniszterium költségvetése a jászó-kezesi vasút építése és új vasutak üzembevétele következtében 7.767.150 frttal növekedett. A földművelési, az igazság-ügy miniszteriumok és a nyugdíjak t. több költségvetésigényelnek. — Az államadósság összes költséglete 616.042 frttal kevesebbetl. Az összes bevételek az idei fedezetnél 3.602.533 forinttal magasabb összegben irányozták elő. A cukor- és szesz-adót ugyanolyan összegben irányozták elő, mint az idén; a miniszter által fel-hozott számszerű adatok alapján joga-szótt a remény, hogy a lényeges eredm-ény meg fog felelni az előirányzatnak. — A dohánygyárakat illetőleg az ez év első három negyedének eredményei lassu, de folyton emelkedést mutatnak. A cukoradó előirányzatánál tekintetbe kellett venni a magyarországi új répaczkorgyárak beletke-zését. A kereskedelmi miniszterium fedezeté-nek 4.087.280 frttal való emelkedése főképp az államvasutéknál, a postajáradéknál és a postatakarékpénztárnál előirányzott nagyobb bevételekben nyert indoklás. A jelenlegi előirányzat számszerű eredménye a me-zőelőző évi előirányzathoz képest 1.582.242 forinttal kevesebb lesz. De ha a tényleges eredmény kimutatására a két előirányzathál mindezen kivételével termé-sztől kiadás és bevétel kiválasztatik, ugy az 1889 évre 18.442.733 forintnyi, az 1890. évre pedig 15.519.839 fo-rintnyi föléleg mutatko-zik. Az 1888. évre vonatkozólag már le-zárt számadások 546.927.974 forint költ-ségvetési kiadással szemben 513.692.531 frt bevételet tntet fel. A számadásilag igaz-solt hiány tehát 33.235.443 frt és 7.388.747 frttal nagyobb az előirányzatnál. E hiány többlete a cukoradó-törvénynek későbbi életbeléptetése következtében állott elő. Minthogy a cukoradó 1888-ra a régi rend-szer alapján irányozták elő, a tényleges be-vételek 22.754.248 frttal hátramaradtak, mely körülményből azonban a cukoradó későbbi kedvezőtlen alakulását következtetni nem lehet. Ez számadási hiánytól eltekintve, a kezelés többi ágai az előirányzattal szemben nemcsak nem kedvezőtlenebbek, hanem ellen-közleg 15.365.521 frttal kedvezőbbek kü-löösen a b-vevételek voltak kedvezőbbek, még pedig 19.151.212 frttal. A hiányok legtöbbnyire a pénzügyi készletekből fede-zettek. Dacára ennek a pénzügyi állomány kielégítő volt és lehetővé tette azonkívül a póthitelek és az inséges kölcsönök fedezé-sét, mely körülmény abban leli magyará-zatát, hogy a jövedelmek az év elejétől fogva mindig bővebben befolytak. Az egye-nes adók jövedelme 1889 január elsejétől október 31-ig 128.900 frttal, a közvetett adóké 41.698.000 frttal kedvezőbb, mint a megelőző évben. Az inség, a rossz termés az árvek több tartományt sújtottak ugyan és ha adéktalan kormánysegélyt kívántak, de szerencsére csak szórányosan fordultak elő. Sőt általánosságban véve, a gazdasági helyzet lassu, de biztosan haladó javulást mutat. A helyzetnek ez a megítélése a forgasztás, a tökéltett megtakarítások, a vasúti forgalom stb. emelkedésére van alapítva.

A miniszter számos pénzügyi reformot, nevezetesen az egyenes adók re-formját helyezi kiállításba; az erre vonatkozó a legközelebb előterjesztendő javaslat pusztán az adóterhek igazságosabb elosztását czéloza, hogy az eddig túlterhelt, különösen a szegényebb sorokban levő adó-fizetők terhe ki nyíltassék. E czélból mérészkint progresszív irányú személyi és kereseti adó fog javaslatba hozatni kapcsol-atlan az ennek következtében megfelelően leszállítandó jövedelmi adók reformjával. A miniszter végül megjegyzi, hogy minden fontos problémák keresztülvitelének felté-tele az, hogy a gondall és áldozatokkal ki-vívott pénzügyi egységsül főnn is maradjon.

KÜLFÖLD

Gladstone beszéde. Manchesterből tá-irják, hogy a nemzeti szabadalvú párt gyűlésén Gladstone beszéde terest-tott, melyben az 1880-iki miniszterium risszalpérésére utalt. E miniszterium nem bírta a külföldi rokonszenvét, mert eltérte az elnyomást. A parlamenti ellenzéknek mindenesetre türelmesnek kell lennie a kormányval szemben és jóakaró felfogást kell tanúsítani cselekedetei iránt. A mai ellenzék is ez az elv vezette az utolsó három évben; különben is a kormány egész elveithez való közeledést vélte felism-erhetni. De sajnalatos, hogy Salisbury a mi-niszterelnök és a külügyminiszteri tárczát saját kezében egyesítette. A szabadalvú párt néve elérkezett az az idő, midőn a külügyek tekintetében ugyanoly éberséget kell tanúsítania, mint 1876-tól 1880-ig. A k r e s t a i e s e m é n y e k nagy elégedetlenséget szültek; Arménia-ban pedig oly dolgok történtek, melyekre föl kell hívni az angol nép figyelmét. Reméi, hogy a kormány nem fogja szépitni a dolgot midőn a tulajdonról, az emberélet-ről és a női becsütről van szó és nem hagyja magát éamittani sem apológiák, sem mentegetődzések által melyek e dol-gokat belgyeknek igyeksenek föltüntetni.

O azok és francziák. A vámháboru enyhítése ügyében olasz részről kiállítás helyezett rendszabályokról a napokban több kiváló politikusi nyilatkozott még pedig akképen, hogy Franciaország is enged-ményeket teyen. Különösen Fiourens a volt külügyminiszter utasított vissza min den engedményt. Paytral pénzügyminiszter hasonlóképp nyilatkozott s ambar a lapok nagy része jóval bekülkenyebb hangot használ, egyelőre még nincs kiállítás az olasz francia viszonyok javulására, bár

mennyire készségesnek mutatkozik az Olasz-ország, hogy a két állam érintkezésében békés fordulatot hozzon létre.

LEGUJABB POSTA.

— A német pártszövetkezetekről tá-irják Berliából: A konzervatív birodalmi párt és a nemzeti szabadalvú párt elnök-ségei elhatározták a kartell megújítását a következő alapon: A pártok megtartják eddigi helyeiket, s a többi választókerü-ltekben egységre lépnek közös jelöltek ál-lása iránt. Ha egységre nem jön létre, a párt berlini központi elnöksége fog közbe-járni, hogy egységre hozzon létre a több-kartell-pártok elnökségeivel a szűkebb vá-lasztásra néve. A pártok kölcsönösen fel-mogatni fogják a kartell jelöltjeit s felh-vásiakban, beszédekben és a pártajűtőben közösen fogják meg mindent, a mi a pártok együttműködését a választások alatt veszé-lyeztethetné.

— Az Egyesült Államok elnökének üze-netéről a következő távirat érkezett Was-hingtonból: Az üzenet, melyet Harri-s-on elnök a kongresszushoz intézett, ki-fejti, hogy a nemzetközi kérdések minde-nek előtt szabályozandók. Ha a Samoára vonatkozó szerződés törvényessé válik, hely-re fogja állítani Samoában a rendet a ben-zóltek, valamint a szerződő hatalmak jogai-nak és érdekeinek épségben tartása mellett, Az Egyesült Államok és Anglia közt a leg-utóbbi években keletkezett kérdések pihun-tek a részben a békés kiegyenítés stádium-ban vannak. Az üzenet kiállításba helyezi az Anglia és az Unio közt, közönöség bün-tettesek kiszolgáltatása iránt fennálló szer-ződés kiszélesítését, mely iránt törvényja-vaslat fog előterjesztetni. Németország és az Egyesült Államok közt a leszűveltyesebb viszony áll fenn; a naturalizációra vonat-kozó kérdés mindkét fél megelégedésére megoldódnak tekinthető. Brazíliával a ba-rátosság érintkezésé mag van ugyan szakítva, a követ azonban utasított, hogy a köz-társaságot ha adéktalan ismerje el, mihelyt a nép többsége a kö-társaság m lett nyilatkozik. A lefolyt év 57 millió fe-l e s e l e g e t mutat fel. Ily nagy felesleg szükségessé teszi, hogy a kongresszus figye-lemmel legyen arra, hogy a bevételek any-nyira leszállítsassanak, a mennyire a kor-mányuk tényleg szüksége van. Az üzenet határozottan ajánlja a tarifa revízióját oly-képp, hogy a becsülés minden kivételen egy-formán történjék, de a honi ipar kellő vé-delemben részesítessék. Az elnök kijelenti, hogy a pártvédelmet tökéletesíteni kell, a szocialista bevándorlók honosítását meg kell nehezíteni és szaporítani kell a hadi tengerészetet, végül kijelenti, hogy keres-kedelmi hajóközlő tartályokat kell alakítani és szabadalvú politikát kell követni a külföldi kereskedelem előmozdítására.

NAPTAR.

December 5. Csütörtök. Róm. ath. nap-tár: Szabbas ap. — Prot. naptár: Abigail. — Görög-ország naptár: (nóember 23.) Amfilak. — Nap kél 7 óra 32 perccel, nyugszik 4 óra 9 perccel.

December 5. Az iskolázék ülése a városhá-sán, délután 4 órakor.

December 5. Városi rendkívüli közgyűlés, délután.

December 8. Eszippov Anetta k. a hangversenye a „Fehér Kereszt”-ben.

D-cember 9. A gazdasági szék rendkívüli közgyűlése.

December 11. [Városi közgyűlés délután 4 órakor.

December 16. Arad megye tisztújító köz-gyűlése.

Január 8. Az aradi jótékony négyzet bálja a „Fehér Kereszt”-ben.

Január 11. A megyei tisztviselők bálja a „Fehér Kereszt”-ben.

Január 18. Az istálló ifjak táncosestélye az ipar-rosuház a gyrtormében.

A „Kücsög Egyesület” könyvtára (Szabadalvú tér 1 sz.) a közön-ögnök rendelkezésére áll kedden és szombaton d. u. 2-4 s pénteken 11-2 óra között.

ARADI KÖZLÖNY

(Megjelen. mindennap.)
Közvetési feltételei.
Helyben házhoz hordva:

Egy évre . . . . . 12 fr — kr.
Fél évre . . . . . 6 „
Negyedévre . . . . . 3 „
Egy hóra . . . . . 1 „ 2)

Videkre ezétküldve:
Egy évre . . . . . 11 fr — kr.
Fél évre . . . . . 7 „
Negyedévre . . . . . 4 „ 50
Egy hóra . . . . . 1 „ 2)

Kérjük lapunk azon előfizetőit, kiknek előfizetése október végéig lejárt, hogy előfizetéseiket mielőbb meg-újítják sziveskedjének, nehogy a lap szét-küldésében fennakadás álljon be.

Az „Aradi Közlöny.”
kiadóhivatala.

HIREK.

— A város rendkívüli közgyűlésére a meghívás a következő: Arad szab. kir. város törvényhatóságánál 1889 évi deczem-ber hó 5-ik napján d. u. 5 órakor rend-

